

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Commentaria Vetustissima & profundissima Super Canticvm Canticorum Salomonis Qvod Hebraice Dicitvr Sirhasirim

Wolbero <de Sancto Pantaleone>

Coloniae Agrippinae, 1630

Versvs I. Veniat Dilectus meus in hortum suum, & comedat fructum pomoru suorum. Veni in hortum meum soror mea sponsa, messui myrram meam, cum aromatibus meis: comedi fauum cum melle meo, bibi vinum

...

urn:nbn:de:hbz:466:1-10027

captiuitas enim nostra quæ torporis frigore ad sequendum Deum pigra remanserat, per calorem spiritus sancti relaxatur, vt incurrat in amorem Dei.

Sponsus ergo cœlestis sponsam suam, hoc est Ecclesiam siue sanctam animam dignantur visitans Aquilonem iubet recedere, & Austrum venire, quia profectus iustus & consequens est ordo, vt prius infidelitatis & malitiæ frigore depulso, sancti spiritus aduentu, mens fidei & bonæ operationis calorem suscipiat. Surge, inquit, Aquilo, & veni Auster, perfla hortum meum, & fluent aromata illius: ac si alijs verbis dicat, quia in mentes mihi designatas, non potest venire gratia spiritus sancti, nisi fugato infidelitatis frigore, quicumq; torpor, quæcunq; pigritia ipsis mentibus, seu per ignorantiam, seu per negligentiam infedisti, surge & recede; & veni sancte spiritus, qui easdem mentes torpore constrictas tui afflatus calore resoluas, vt concepto bonæ voluntatis, & piæ intentionis vigore, perfluant sanctitatis fructibus & fructuum odoribus, longè lateq; manantibus ad sui consortium multos circumquaq; trahentibus.

Porro ad istam vocem sponsi, sponsa iam quasi animata, & quodammodo resuscitata, aspirati gratiæ prompto assurgit animo, & quia cōsequens sit, vt flante spiritu sancto, fructū bonæ operationis producat,

ostendit dicens, *veniat dilectus meus in hortum suum &c.*

CAPVT QVINTVM.

1. **V**eniat dilectus meus in hortum suum, & comedat fructum pomorum suorum. Veni in hortum meum soror mea sponsa, messui myrram meam cum aromatibus meis: comedi fauum cum melle meo, bibi vinum cum lacte meo: Comedite & bibite amici & inebriamini charissimi.
2. Ego dormio, & cor meum vigilat. Vox dilecti mei pulsantis, aperi mihi soror mea, amica mea, columba mea, immaculata mea: quia caput meum plenum est rore & cincinnati mei guttis noctium.
3. Expoliaui me tunicā meā, quomodo induar illā? laui pedes meos, quomodo inquinabo illos?
4. Dilectus meus misit manum suam per foramen, & venter meus intremuit ad tactum eius.
5. Surrexi igitur vt aperirem dilecto meo: Manus meæ distillauerunt myrram, & digiti mei pleni myrrā probatissimi.
6. Passulū ostij mei aperui dilecto meo: at ille declinauerat atq; transierat. Anima mea liquefacta est, vt dilectus locutus est: quasiui & non inueni illum, vocaui & non respondit mihi.
7. Inuenerunt me custodes, qui custodiunt ciuitatem: percusserunt, me &

Z

vulne-

Auster aduenire, & hortum Domini perflare nequit nisi surgat & recedat. Aquilo quomodo accipiendum.

- vulnerauerunt me, tulerunt pallium meum mihi custodes murorum.
8. Adiuro vos filia Ierusalem, si inueneritis dilectum meum, vt nuntieris ei quia amore langueo.
9. Qualis est dilectus tuus ex dilecto o pulcherrima mulierum? qualis est dilectus eius ex dilecto, quia sis adiurasti nos.
10. Dilectus meus candidus & rubicundus electus ex millibus.
11. Caput eius sicut aurum optimum: comae eius sicut elata palmarum, nigra quasi coruus.
12. Oculi eius sicut columbae super riuulos aquarum, quae lacte lotae sunt & resident iuxta fluentia plenissima.
13. Genae illius sicut areolae aromatum consita a pigmentarijs. Labia eius lilia distillantia myrram primam.
14. Manus illius tornatiles aureae, plenae iacinctis. Venter eius eburneus, distinctus saphyris.
15. Crura illius columna marmorea, quae fundatae sunt super bases aureas: species eius vt libani, electus vt cedri.
16. Guttur illius suavissimum, & totus desiderabilis: talis est dilectus meus, & ipse est amicus meus, filia Ierusalem.
17. Quo abiit dilectus tuus o pulcherrima mulierum? quo declinavit dilectus tuus, & quaremus eum tecum?
- VERSUS I. QVINTI capit.

Veniat Dilectus meus in hortum suum, & comedat fructum pomorum suorum. Veni in hortum meum soror mea sponsa, messui myrram meam cum aromatibus meis: comedi fauum cum melle meo, bibi vinum cum lacte meo: Comedi-

te & bibite Amici & inebriamini charissimi.

Bene dicit dilectum venire in hortum suum, quia causa aduentus ipsius est, quod dilectus est, quod eius est hortus; nisi enim diligeretur, non veniret; denique in Euangelio loquitur dicens: Si quis diligit me, mandata mea seruabit, Ioha. 14. & Pater meus diliget eum, & ad eum veniemus, & mansionem apud eum faciemus. Sed qui dicit se Deum diligere, opere debet probare, nam hoc est hortum, illius esse: vbi enim diuersi virtutum flores vernant, & fructus exuberant, non immerito hortus Domini spiritualiter appellatur, talisque hortum esse Deum est diligere. Venit ergo Dilectus in hortum suum, quando mentem bonis actibus deditam gratiam suae visitationis illustrat. In quo horto fructum pomorum suorum comedit quia delectatur & pascitur odore & dulcedine virtutum in mente quam sua gratia repleuerit. Vnde ipse dilectus quasi congratulando dilectae respondet, veni in hortum meum soror mea sponsa, messui myrram meam cum aromatibus meis. Quid per myrram nisi mortificatio carnis accipitur? Sed quia sicut delectatione carnis vitia nutriuntur ita mortificatione virtutes generantur, recte specialiter myrram praeponeat, atque postea generaliter aromata subiungit: nisi enim caro spiritui per mortificationem vitiorum subiiciatur, ad virtutes animus non assurgit, quia in sua suggestione spiritus carni non contradicit; sed cum semper spiritus carni resistit, ad

Quando dilectus dicitur venire in hortum suum & comedere fructum pomorum suorum.

Per myrram mortificatio carnis accipitur.

ad virtutum culmina, subiecta quādoque iam carne mēs proficit: cūq; per quotidianum boni operis profectum, ad quandam perfectionis maturitatem peruenerit, quasi iam ei tempus messionis venit.

Quid sit
tēpus quo
dilectus
dicitur
metere
myrram
suam cum
aromati-
bus suis.

Bona ergo eius opera dilectus metit, quādo eā à terrenā habitationis agro, falce mortis abscissam in horrea regni cœlestis remunerādā colligit: Messio quidē ista vel est animā à carne, vel electorum à reprobis separatio. Qui autē metit, partē assumit, partēq; relinquit; in separatione verò animā à corpore, anima assumitur, & corpus relinquitur. Porro electi dum separantur à reprobis, ipsi quidē quasi bona seges ad vitam assumuntur, vt reprobis quasi remanēs stipula æterno incendio relinquuntur. Sed dilectus myrrā metit cū dicit, *venite ad me, oēs qui laboratis & onerati estis, & ego vos requiescere faciā*, aromata metit cum dicit, *venite Benedicti Patris mei, percipite regnum quod vobis paratum est ab origine mūdi*: Myrrā ergo cū aromatis metit, quando eos qui per cōtemptum sæculi & afflictionē carnis ad virtutum opera profecerunt, à malorum consortio diuidit, & in regni sui conditorio reponit.

Matt. 11.

Matt. 25.

Quos benē myrrā suā & aromata sua dicit, quia quicquid boni habēt ex ipsius gratiā munere possidēt: fit verò messia, ista, vt dictū est, falce iudicialis sententiæ in hoc tēpore & per resolutionē & per prædestinationē. Per resolutionē quidē, cū anima quasi pars superior & dignior ad

Messia ista
fit falce iudicialis
sententiæ in
hoc tēpore
& per resolutionem,

cœlū assumitur, corpus verò quasi pars inferior & vilior in terra relinquitur. Per prædestinationē verò, quia quos in præsciētia sua habet in bonis perseueraturos, ad æternā vitam prædestinādo quasi segetē eligit, quos verò in malis permāsurus, quasi stipulam terrenis actibus infixā ad æternā mortem prædestinādo relinquit. Dicit ergo Dilectus, *veni in hortū meū, messui myrrā meā cū aromatis meis*, quia postquā per gratiam meam, Ecclesiam siue fidelem animam visitando, virtutibus germinare feci, mūdo mortuos, & pijs actionibus deditos mihi specialiter aptauī, quos quia à reprobis per electionem separauī, in regni mei consortiū annumerauī. Vnde mox subiungit, *Comedi fauum cum melle meo, bibi vinum meum cum lacte meo*. Adhuc amplius dilectus adgaudet profectui germinantis horti sui, in studijs & virtutibus electorum eundem hortum mirē decorantium. In fauo mel & cera est, mel verò dulcis, cera est mollis, & flexibilis, luminisque sinistra: porro in vino est austeritas, in lacte verò candor & lenitas. Quid autem in his rerum speciebus significari potest, nisi diuersa qualitas sermonum in sanctis Prædicatoribus, propter diuersas mentium qualitates in Auditoribus? sicut enim vni eorum, quem ad prædicationem erudiebat dicit Apostolus: *argue, obsecra, increpa*, Sancti Doctores

& per prædestinationem.

In comestione faui cū melle, & bibitione vini cū lacte quid figuretur.

vim suæ prædicationis temperant, quando personam, locum, tempus considerant, atque ubi & quando, vel quos arguere, obsecrare, increpare debeant, vtiliter pensant.

Verbum prædicationis quia iuxta diuersitates mentium suscipitur, secundum easdem temperari debet à Prædicatoribus, ut cum fructu audiatur & suscipiatur

Nam iuxta diuersitates mentium, sunt aliqui qui verbum sanctæ prædicationis, ut audierint, libenter suscipiunt; & sunt nonnulli quod hoc nec audire nec suscipere volunt; porro sunt plerique qui quod hoc loco vel tempore suscipere & audire nolunt vel non possunt, alio loco & tempore audiunt & suscipiunt. Item sunt aliquæ mentes quæ molli & suauis prædicatione emendantur, aliquæ verò quæ non nisi dura increpatione reprimuntur, nonnullæ autem pia obsecratione ad maiora virtutum opera exercentur. Propter has ergo diuersas qualitates animorum valde discreti in prædicatione sua debent esse Doctores animarum, quia quid, & quando, & ubi, quibus prædicent, debent subtiliter pensare, ne videantur in cassum verba iactare. Cum ergo delinquentes corripiunt, quos molles & flexibiles vident, leni & suauis admonitione arguere debent, iuxta dictum viri

PROV. 15. *sapientis, responsum mollius frangit iram: eos autem quos duros & intratables aspiciunt; aspera increpatione, & diuinæ animaduersionis terrore debent ferire, bonis verò aetibus deditos ut in melius semper proficiant, obsecrare.*

Cum ergo his tribus modis Præ-

lati subiectos instruere debeant profectò quando, bonos piæ exhortationis dulcedine fouent, & caelestis regni suauitatem prædicando consolantur, *fauus cum melle sunt*; quando verò delinquentes nunc modesto sermone compefcunt, nunc dura increpatione redarguunt, inferni pœnas annuntiando, *vinum cum lacte sunt*.

Dilectus ergo *fauum cum melle suo comedit, vinum cum lacte suo bibit*, quia sanctæ Ecclesiæ præpositos, quos sua gratia supradicto modo in prædicatione componit, sibi incorporando membra sua efficit, quorum studijs atque profectibus delectatur & quasi reficitur. Quos quia de suo corpore esse probauit, per conformationem & vnitatem quâ sibi eos incorporauit, ad eos qui eorum doctrinis & exemplis possunt erudiri facit Apostropham dicens.

Comedite & bibite Amici, & inebriamini charissimi: ac si aperte dicat; quia vobis refectione animarum in dictis & factis Doctorum præparauit, quos meo spiritu repleui, vos qui horum doctrinis instrui debetis, quæ ab his auditis & videtis, in ventrem memoriæ reponite, & tanta mentem vestram virtutum suauitate replete, ut ab omni vitiorum motu insensibiles remaneatis: *Amici quidem mihi per fidem & operationem, charissimi per intimam dilectionem. Comestio enim ista & bibitio diuinorum præceptorum*

Dilectus quando comedit fauam cum melle, & bibit vinum cum lacte.

Quinam intelligantur per Amicos & charissimos, quos dilectus inuitat ad comedendum, bibendum, & inebriandum.

Psal. 35.

Ab vbertate domus Dei qui inebriantur.

2. Cor. II.

Psal. 62.

ptorum plena perceptio : vnde psalmista de his qui hac plenitudine debriantur; dicit *inebriantur ab vbertate domus tue.* Quæ enim est domus Dei nisi Ecclesia, siue mens cuiuslibet iusti? Quæ autem est huius domus vbertas, nisi quædam plenitudo diuinorum præceptorum & Sacramentorum, quâ repletur & ditescit sancta Ecclesia, siue Sancti alicuius anima? Sed ab hac vbertate replentur & inebriantur, quicumque ex institutione Ecclesiæ vel eruditione Sancti cuiusque plenam percipiunt cognitionem, in ipsorum præceptorum & Sacramentorum necessaria vtilitate & honestate. Hac vbertate repletus erat, qui dicebat, *etsi imperitus sermone, non tamen scientiâ*: huius vbertatis plenitudinem optabat psalmista cum dicebat, *sicut adipe & pinguedine repleatur anima mea.*

Sed quia sponsi hortantis vocem sponsa audierat, & præceptorum eius suauitatem cordis palato gustauerat, atque huius boni plenitudine audiendo, legendo, credendo & operando inebriata fuerat, qualem effectum hæc plenaria effusio habuerit; vel quid inde vtilitatis consecuta sit denuntiat dicens, *e-*

*go dormio
&c.*

VERSVS II.

Ego dormio & cor meum vigilat. Vox dilecti mei pulsantis, aperi mihi soror mea, amica mea, columba mea, immaculata mea: quia caput meum plenum est rore, & cincinnati mei guttis noctium.

Actus huius dormitionis & vigilantia, si ad exteriora respicias, minimè potest in vno eodemque simul esse, vno eodemque tempore, quia nemo potest simul & dormire, & aliquid vigilando cogitare vno eodemque momento vel tempore: si verò ad interiora respicias, & ritu huius dormitionis & vigilantia attendas, ita sibi hæc duo inseparabiliter adhærent, vt vno eodemque tempore aut non esse, aut simul esse debeant.

Dormitio & vigilantia secundum respectum ad interiora simul esse possunt, nõ secundum exteriora.

Quid enim est hæc dormitio, nisi ab omnibus mundi curis & actionibus exoccupatio, & quasi quædam mentis requies & paulatio? Quid autem est cordis vigilantia, nisi ad Deum cum sinceritate iugiter intendens amor contemplatorius, siue contemplatio amatoria? Sed dum certum sit nullum sanctæ contemplationis virtutem posse habere, nisi studuerit ab omnibus mundi negotijs liber & expeditus esse; & è conuerso nullum se à mundi negotijs expedire posse, nisi Deum diligere & desiderare incipiat pura & simplici intèrione, constat hæc duo, vt dictum est, ita sibi adhærerere, vt vno eodemque tempore in vno eodem-

Quid per dormitionem sponsa & cordis eius vigilantiam accipiendum sit.

Z 3,

dem-